

Fenomenologie jako metoda

Fenomenologii jako filosofii neberu (neuznávám), ale beru ji (a uznávám) jako metodu, a to metodu významnou, ale pouze jednu z několika (eventuálně mnoha) dalších. Že fenomenologii nelze považovat za filosofii (tj. za druh filosofie, ale přece jen celé filosofie), o tom svědčí naprosto přesvědčivě třeba matematika a geometrie, které se zrodily vlastně v téže době jako sama filosofie. Dnes ovšem je možno uvést obrovské úspěchy takových disciplín, jakými jsou teoretická fyzika, fyzikální kosmologie anebo jaderná fyzika; nikdy by nic takového nebylo možné bez oněch Husserlem kritizovaných „konstrukcí“ a jen na základě fenoménů (fenomenální skutečnosti) a za dodržení známé „fenomenologické redukce“. Právě tak ovšem nelze za jedině oprávněnou a správnou považovat metodu matematických (nebo obecně logických a „logistických“) konstrukcí. Zkrátka a dobře, skutečnost je mnohem komplikovanější nebo spíše vrstevnatější, má mnohem víc úrovní či aspektů, než aby mohla být myšlenkově uchopována a zpracovávána jedním jediným způsobem, jedinou univerzální metodou. To však nelze považovat za nedostatek té či oné metody, že ji nelze aplikovat na všechno, jako by cílem byl nalezení metody univerzální a tím jedině správné. Chtěl-li by někdo trvat na „fenomenologické redukci“ jako filosoficky obecně závazné, projevoval by neúnosný a nepřijatelný dogmatismus – anebo by prostě musel připustit aplikovatelnost jiných přístupů a metod jako v zásadě rovnoprávných, i když třeba v dané oblasti nebo v dané době méně úspěšných a užitečných (což se pochopitelně s časem a s příslušnými sférami zájmu může dost měnit). Proto svědčí o nedomyšlenosti a vlastně povrchnosti takových soudů, jako že já nepřijímám fenomenologické zásady nebo že nevyházím z fenomenologických principů. Věc je poměrně jednoduchá: když někdo jednu z možných metod považuje ať už za jedinou oprávněnou nebo za základní, přestává mít právo o sobě mluvit jako o filosofovi a o svém způsobu myšlení jako o filosofickém, a vlastně se odtrhuje od filosofie tak, jak se odedávna odtrhovaly a osamostatňovaly ostatní rozmanité „vědy“ a jak bez filosofie ztrácely svou všeobecnou jednotu, svou původní filosofickou integritu.

(Písek, 141229-1.)